

SCÉNÁŘ K ROZHLASOVÉ REPORTÁŽI PŘÍBĚHU PAMĚTNÍKA ROBERTA BIRNBAUMA

Zpracovali: Jakub Kos a Vojtěch Šoula ze ZŠ Evžena Rošického 2, Jihlava,
pod vedením paní učitelky Jiřiny Nápravníkové

Pan Robert Birnbaum se narodil 20. března roku 1929 v Puklicích u Jihlavy. Tatínek byl správcem na místním velkostatku, maminka učitelka ručních prací.

Dětství prožil v Puklicích, kde navštěvoval obecnou školu a tělovýchovnou jednotu Sokol. Protože v Puklicích byla pouze obecná škola, do šesté třídy začal chodit do Luk nad Jihlavou.

„No tak dětství moje bylo, tak jako všech ostatních dětí, tak si myslím pěkný. Protože když je člověk mladej, tak mu nic neschází. Starají se o něj rodiče a prarodiče, je mu dobře. Ale potom přišla válka. V devětatřicátém roce nás zabrali Němci a to už nebylo tak dobré.“

Okupaci prožíval jako dítě velice těžce.

Tatínka odvedlo gestapo tři dny před jeho narozeninami. Němci přišli do jejich bytu a hledali něco, co nenašli! Ale tatínka stejně odvedli.

„V živý paměti mám taky to, jak jsem se loučil, nebo chtěl rozloučit s tatínkem. Sem mu tam v tý chodbě skočil okolo krku a ten gestapák mě vzal a hodil mě takhle na tu stěnu. Ještě to cejtím, snad ty záda ted’.“

Otec bohužel nebyl jediná oběť této rodiny.

„Protože, jak říkám, vystěhovali nás Němci. Tatínka zavřeli, babičku zavřeli, už jsem je neviděl v životě. To už v koncentráku zůstali. No a ten můj prastrýc, vlastně babičky bratr, ten zahájil hladovku, aby si ho neodvedli taky a za 10 dní zemřel.“

„Tatínka odvezli tady do Jihlavy. Tady jak je dneska naproti zimáku ta vysoká škola, tam byl soud, okresní soud. Tam byl prvně zavřenej. Potom ho transportovali na Mírov, do věznice Mírov. Odsud ho potom transportovali do Kouniček v Brně. No a odsud ho odvezli do Osvětimi a tam prostě už zemřel. No a babička. Babičku odvezli do Terezína.

Robert se nikdy nedozvěděl pravý důvod, proč mu odvedli rodinu. O to to bylo horší. Nejistota. Neustálé otázky. Proč? Proč zrovna tatínek?

Po čase vyšlo najevo, že druhý správce na místním velkostatku sympatizoval s nacisty a pravděpodobně otce udal. Po válce zmizel, neznámo kam.

Situace po zatčení tatínka nebyla pro rodinu jednoduchá. Zpočátku se lidé ve vesnici báli projevit nějakou pomocí. Co kdyby se jim Němci mstili? Naštěstí to netrvalo dlouho a lidská solidarita zvítězila nad strachem. Oporou jim byli hlavně sourozenci maminky, ale i ostatní lidé ve vesnici.

V roce 1943 začal Robert studovat na střední škole průmyslové v Brně.

„Ve čtyřiačtyřicátém roce, před Vánoci, nám zavřeli školu a před frontou jsme museli jít dělat zákopy. Takže jsme okolo Brna kopali zákopy pro vojáky, aby mohli proti postupující ruské armádě, se zase bránit.“

Po osvobození Brna – 26. dubna 1945 - se vydal na cestu.

Nejspíše na nejhorší cestu v životě, protože si tehdy jako mladík neuvědomil, že Jihlava a okolí není osvobozená a všude kolem se vedou poslední boje.

Vlakem projížděl přes frontu, z Náměště do Studence musel jít dokonce pěšky. Domů se naštěstí vrátil bez úhony. Osvobození tedy prožíval dvakrát. 26. dubna v Brně a 7. května v Jihlavě.

Po maturitě chtěl pokračovat ve studiu, ale věděl, že to z finančních důvodů nebude možné. Vysokou školu si tedy dodělal později, při zaměstnání.

Dobu okupace mu zpříjemňoval sport, hrál fotbal a samozřejmě nadále navštěvoval Sokol.

Únor 1948 vnímal jako 19letý mladík. V té době již pracoval, viděl změny, které v podniku nastaly. Ale to, co ho nejvíce trápilo, nebyla politika, ale obavy o uskutečnění XI. všesokolského sletu, na který se pilně nacvičovalo.

XII. slet se už neuskutečnil.

„Režimu se to prostě nehodilo do krámu, tak to bylo zakázaný.“

Osobně se ho v období padesátých let nejvíce dotkla situace na vesnici a s ní spojená kolektivizace. Tři jeho kamarádi byli z vesnice násilně vystěhováni.

Také maminka v této době pocítila problémy, protože byla v Lidové straně. A v Puklicích měla výrazné postavení strana komunistická.

V roce 1951 byl odveden na vojnu, na kterou má až doposud dobré vzpomínky. Byl ohodnocen jako boje neschopný.

„U odvodu jsem získal skupinu CD. To nebylo jako civilní diplomat, to ne. To bylo ÁČKO, to bylo bez vady. Potom BÉČKO bylo jako takový už horší vojáci, a já jsem měl CÉDÉ.“

Byl tedy na vojně, ale strávil ji v kanceláři jako písař.

„Myslím si, osobně já, že dnešním klukům ta vojna moc schází.“

Při nástupu do zaměstnání dostal podmínku - vstoupit do KSČ. Podepsal. Pak ale přišly prověrky a nevyhověl. Kritizoval události v Londýně a dobrý „kamarád“ si to nenechal jen pro sebe. Ze strany ho vyškrtli.

Později ale znovu vstoupil, aby se mohl věnovat tělovýchově naplno.

Díky tomu, že vstoupil do strany, získal byt, ve kterém žije dodnes. To a možnost věnovat se naplno a v klidu milovanému sportu, byly jeho celoživotní výhody.

„Ale zachránilo mě to od toho, že když se dělal nábor do Lidových milicí, tak já jsem říkal. Já dělám tělovýchovu, to je záslužná politická práce. A to mě zachránilo.“

Sokolské slety, spartakiády. Vždy se jich účastnil - jako aktivní cvičenec nebo organizátor. Sportu zůstal věrný celý život, získal různá ocenění. Velice si váží toho, že získal Cenu rady města Jihlavy.

V Sokole se seznámil se svojí osudovou ženou, se kterou má dva syny. Ti se také věnují sportu. Jejich vášeň ke kolům dokonce dosáhla až na olympiádu.

Pan Birnbaum zažil tři režimy, a říká, že každý z nich měl své klady a zápory.

Jeho krédo je k zamyšlení, praví se v něm:

„Je potřeba žít tak, abyste se na konci svého života nemuseli za nic stydět. Abyste měli hrdej pocit, že je pro tu společnost něco vykonali a hlavně, aby se z vás stali čestní lidé. Aby se vám dobře, dobře na tomhle světě dařilo – to se vám bude dařit, když se budete držet toho, že budete čestní a spravedliví a budete posuzovat lidi tak, jak se má.“

